

OFFERYNNAU STATUDOL CYMRU

2005 No. 2914

Rheoliadau Llywodraethu Ysgolion a Gynhelir (Cymru) 2005

RHAN 2

Categoriâu Llywodraethwyr

Rhiant-lywodraethwyr

- 4.—(1) Yn y Rheoliadau hyn, ystyr “rhiant-lywodraethwr” (“*parent governor*”) yw—
- (a) person a etholir yn unol â pharagraffau 4 i 9 o Atodlen 1 yn llywodraethwr gan rieni disgyblion cofrestredig yn yr ysgol ac sydd ei hun yn rhiant o'r fath pan gaiff ei ethol, neu
  - (b) person a benodir yn rhiant-lywodraethwr yn unol â pharagraffau 10 i 12 o Atodlen 1.
- (2) Anghymhwysir person rhag bod yn rhiant-lywodraethwr yn unol â pharagraffau 10 i 12 o Atodlen 1 os yw—
- (a) yn aelod etholedig o'r awdurdod addysg lleol;
  - (b) yn cael ei gyflogi gan yr awdurdod addysg lleol mewn cysylltiad â'i swyddogaethau fel awdurdod addysg lleol; neu
  - (c) yn cael ei dalu i weithio yn yr ysgol am fwy na 500 awr mewn unrhyw gyfnod o ddeuddeg mis yn dechrau ar 1 Awst ac yn gorffen ar 31 Gorffennaf,
- os nad yw'n rhiant i ddisgybl cofrestredig yn yr ysgol.
- (3) Nid anghymhwysir person rhag parhau i fod yn rhiant-lywodraethwr pan beidia â bod yn rhiant disgybl cofrestredig yn yr ysgol neu pan beidia â bodloni unrhyw rai o'r gofynion a nodir ym mharagraffau 11 a 12 o Atodlen 1 (yn ôl fel y digwydd) onis anghymhwysir fel arall o dan y Rheoliadau hyn.
- (4) Mae Atodlen 1 yn gymwys i ethol a phenodi rhiant-lywodraethwyr.

Athro-lywodraethwyr

- 5.—(1) Yn y Rheoliadau hyn, ystyr “athro-lywodraethwr” (“*teacher governor*”) yw person—
- (a) a etholir yn unol ag Atodlen 2 yn llywodraethwr gan athrawon ysgol yn yr ysgol, a
  - (b) sydd ei hun yn athro neu athrawes ysgol o'r fath pan etholir ef neu hi.
- (2) Pan fydd yn gorffen gweithio yn yr ysgol anghymhwysir athro-lywodraethwr rhag parhau i ddal swydd fel llywodraethwr o'r fath.

Staff-lywodraethwyr

- 6.—(1) Yn y Rheoliadau hyn, ystyr “staff-lywodraethwr” (“*staff governor*”) yw person—
- (a) a etholir yn unol ag Atodlen 2 yn llywodraethwr gan bersonau a gyflogir i weithio yn yr ysgol ond nid fel athrawon ysgol, a
  - (b) sydd ei hun yn berson a gyflogir yn y cyfryw fodd pan etholir ef;

ac at y diben hwn, ystyr “a gyflogir” (“*employed*”) yw a gyflogir o dan gontract cyflogaeth neu gontract am wasanaethau.

(2) Pan fo offeryn llywodraethu ysgol feithrin a gynhelir yn gwneud darpariaeth yn unol â rheoliad 14(3), ystyr “staff-lywodraethwr” (“*staff governor*”) yw person—

(a) a etholir yn unol ag Atodlen 2 yn llywodraethwr gan bersonau a gyflogir i weithio yn yr ysgol, a

(b) sydd ei hun yn berson a gyflogir yn y cyfryw fodd pan etholir ef;

ac at y diben hwn, ystyr “a gyflogir” (“*employed*”) yw a gyflogir o dan gontract cyflogaeth neu gontract am wasanaethau.

(3) Pan fydd yn gorffen gweithio yn yr ysgol anghymhwysir staff-lywodraethwr ysgol rhag parhau i ddal swydd fel llywodraethwr o'r fath.

Llywodraethwyr AALl

7.—(1) Yn y Rheoliadau hyn ystyr “llywodraethwr AALl” (“*LEA governor*”) yw person a benodir yn llywodraethwr gan yr awdurdod addysg lleol.

(2) Anghymhwysir person rhag cael ei benodi na pharhau i ddal swydd fel llywodraethwr AALl ysgol os yw'n gymwys i fod yn athro-lywodraethwr neu'n staff-lywodraethwr i'r ysgol.

Llywodraethwyr cymunedol

8.—(1) Yn y Rheoliadau hyn—

ystyr “llywodraethwr cymunedol” (“*community governor*”) yw person a benodir yn llywodraethwr gan y corff llywodraethu ac sydd—

(a) yn berson sy'n byw neu'n gweithio yn y gymuned a wasanaethir gan yr ysgol, neu

(b) yn berson sydd, ym marn y corff llywodraethu, yn ymrwymedig i lywodraeth dda a llwyddiant yr ysgol;

ystyr “llywodraethwr cymunedol ychwanegol” (“*additional community governor*”) yw llywodraethwr a benodir yn unol â rheoliad 20.

(2) Anghymhwysir person rhag cael ei benodi na pharhau i ddal swydd fel llywodraethwr cymunedol ysgol os yw—

(a) yn ddisgybl cofrestredig yn yr ysgol;

(b) yn gymwys i fod yn athro-lywodraethwr neu'n staff-lywodraethwr i'r ysgol.

(3) Anghymhwysir person rhag cael ei benodi'n llywodraethwr cymunedol ysgol os yw'n aelod etholedig o'r awdurdod addysg lleol.

(4) Nid yw paragraffau (2) a (3) yn gymwys yn achos llywodraethwr cymunedol ychwanegol.

Llywodraethwyr sefydledig

9.—(1) Yn y Rheoliadau hyn—

ystyr “llywodraethwr sefydledig” (“*foundation governor*”) yw person a benodir yn llywodraethwr ac eithrio gan yr awdurdod addysg lleol ac—

(a) pan fo gan yr ysgol gymeriad crefyddol arbennig⁽¹⁾, a benodir at ddiben sicrhau y diogelir ac y datblygir y cymeriad hwnnw,

(1) Fel y dynodir drwy Orchymyn Cynulliad Cenedlaethol Cymru o dan adran 69(3) o Ddeddf 1998. *Gweler* Gorchymyn Dynodi Ysgolion sydd â Chymeriad Crefyddol (Cymru) 1999, O.S. 1999/1814 a Gorchymyn Dynodi Ysgolion sydd â Chymeriad Crefyddol a Diwygiadau (Cymru) 2004, O.S. 2004/1734 (Cy. 177).

- (b) pan fo ymddiriedolaeth yn ymwneud â'r ysgol, a benodir at ddiben sicrhau y rhedir yr ysgol yn unol â'r ymddiriedolaeth honno, neu
- (c) pan nad oes gan yr ysgol gymeriad crefyddol a phan nad oes ymddiriedolaeth yn ymwneud â hi, a benodir yn llywodraethwr sefydledig i'r ysgol;

ystyr “llywodraethwr sefydledig *ex officio*” (“*ex officio foundation governor*”) yw llywodraethwr sefydledig sy'n ddeiliad swydd y mae ganddo hawl i fod yn llywodraethwr sefydledig yn rhinwedd y swydd honno;

ystyr “dirprwy lywodraethwr” (“*substitute governor*”) yw llywodraethwr sefydledig a benodir i weithredu yn lle llywodraethwr sefydledig *ex officio*—

- (a) sy'n anfodlon neu'n methu â gweithredu fel llywodraethwr,
- (b) sydd wedi ei ddiswyddo fel llywodraethwr o dan reoliad 27(2), neu
- (c) os yw'r swydd sy'n rhoi bod i swydd llywodraethwr o'r fath yn wag.

(2) Anghymhwysir llywodraethwr sefydledig *ex officio*, pan beidia â dal y swydd y mae ei swydd fel llywodraethwr yn deillio ohoni, rhag parhau i ddal swydd fel llywodraethwr o'r fath.

Llywodraethwyr partneriaeth

10.—(1) Yn y Rheoliadau hyn ystyr “llywodraethwr partneriaeth” (“*partnership governor*”) yw person a enwebir yn llywodraethwr partneriaeth ac a benodir yn llywodraethwr o'r fath yn unol ag Atodlen 3.

(2) Anghymhwysir person rhag cael ei enwebu na'i benodi'n llywodraethwr partneriaeth ysgol os yw—

- (a) yn rhiant disgybl cofrestredig yn yr ysgol ;
- (b) yn ddisgybl cofrestredig yn yr ysgol;
- (c) yn gymwys i fod yn athro-lywodraethwr neu staff-lywodraethwr i'r ysgol;
- (ch) yn aelod etholedig o'r awdurdod addysg lleol; neu
- (d) yn cael ei gyflogi gan yr awdurdod addysg lleol mewn perthynas â'i swyddogaethau fel awdurdod addysg lleol.

Noddwr-lywodraethwyr

11. Yn y Rheoliadau hyn ystyr “noddwr-lywodraethwr” (“*sponsor governor*”) yw person a enwebir yn noddwr-lywodraethwr ac a benodir yn llywodraethwr o'r fath gan y corff llywodraethu yn unol ag Atodlen 4.

Llywodraethwyr cynrychioliadol

12. Yn y Rheoliadau hyn ystyr “llywodraethwr cynrychioliadol” (“*representative governor*”) yw person a benodir yn llywodraethwr o'r fath yn unol â pharagraffau (4) neu (5) o reoliad 15.